

/ Slovo úvodem

Vážení občané obce Středokluky, vážené zastupitelstvo obce,

členové týmu společnosti Ars Fabrica.s.r.o., která dostala za úkol zpracovat architektonickou vizi rozvoje Vaší obce, strávila v několika měsících roku 2016 a 2017 ve Vaší vesnici mnoho času s cílem pečlivě a pokud možno komplexně se seznámit nejen s historickým i současným centrem obce, ale i s jejími nejmenšími zákoutími, především těmi veřejně přístupnými. Tyto „toulky „ Středoklukami a jejím okolím, extra a intravilánem obce byly zaznamenány do základního výchozího dokumentu – analytické mapy sídla. Spolu s výsledky dotazníkové ankety, které se zúčastnilo 237 občanů, tak vznikla architektonická vize Vaší obce. Ta obsahuje grafickou a textovou část. Obě z nich mají nerozdílně sloužit jako odrazový můstek ke vzájemně koordinovaným, postupně navazujícím, již konkrétnějším krokům správy obce, mají být platformou pro relevantní otevřenou, demokratickou diskusi mezi obyvateli obce a správou obce navzájem a to napříč nejen politickými a osobními názory, ale bez nadsázky i volebními obdobími.

Vize obce není dokument, který má za cíl řešit věci, priority rozvoje obce do podrobnosti, jeho základním úkolem je však předejít, nabídnou občanům o konkrétní poznatky a zkušenosti autorů vize se opírající pestrou škálu možností jejího rozvoje. Proto hodnotící optikou nemá být např. počet dětských hřišť v souhrnu, ale možnost realizace toho kterého ze zřetelného, jasného důvodu s ohledem na kontext, duch místa. Obec Středokluky si dosud zachovala na rozdíl od jiných míst širší pražské aglomerace svou nespornou autenticitu historickou i relativně dobré pojitko s krajinou a přírodou obecně. Tuto nemalou počáteční devizu je potřeba chránit a citlivě rozvíjet a k tomu se svým způsobem snaží přispět i architektonická vize obce, se kterou se můžete blíže seznámit. Věříme, že pro Vás bude dobrým vodítkem, inspirací pro spolurozhodování o budoucnosti obce, ve které žijete.

Poděkování patří vedení obce, především panu starostovi za součinnost při získávání informací, zpřístupnění některých objektů i všem ostatní, kteří věnovali pár minut času, aby svým dílem, svým názorem při vyplňování ankety přispěli k formulování základních priorit a cílů rozvoje obce.

Autorský tým Ars Fabrica,s.r.o.

/ Obecně

Vize sídla (města i vesnice) představuje jakousi politiku architektury na lokální úrovni. Většina politiků si neuvědomuje, že kvalitní prostředí přitahuje občany a živí aktivitu ve městech a obcích. Investice do kvalitního prostředí se tak slovy dneška opravdu vyplatí. Klíčové otázky jsou shrnuty do následujících bodů. Ty reflektují nejen stávající situaci, ale poskytují i možnosti jejího řešení:

- Strategický plán jako společná dohoda obce
- Srozumitelná a jasná podoba územního plánu
- Zodpovědná správa městského majetku
- Zaměření na konkrétní projekty
- Využívání dotací pro kulturní prostředí
- Cílená podpora výtvarné intervence a regulace reklamy
- Výběr zpracovatelů na základě kvality
- Znovuzavedení funkce městského architekta
- Zapojení občanů
- Vzdělávání veřejnosti

K uplatňování všech těchto bodů přispěje jasně vymezený harmonogram pro dané volební období, který napomůže lepší kontinuitě ve vztahu k vystavěnému prostředí. Každé nové vedení obce by proto mělo co nejdříve zveřejnit časový plán jednotlivých kroků pro

celé volební období s uvedením priorit. Strategickému plánu a zapojení občanů doporučujeme věnovat zejména první rok. Přípravě podrobných zadání projektů s participací veřejnosti a soutěží o návrh je vhodné vyčlenit druhý rok. Třetí rok může patřit zpracovávání projektů a čtvrtý rok jejich realizaci.

Výňatek z materiálu České komory architektů

/ Konkrétně

Architektonická vize obce Středokluky je rozvojový strategický dokument obce. Je významným střednědobým programovým dokumentem, který formuluje cíle rozvoje obce a cesty k jejich dosažení přibližně na 10 let od doby jejího vzniku. Dokument vytváří širší koncepční rámec vývoje obce, na kterém se podíleli odborníci, zastupitelé i občané obce a svým střednědobým zaměřením by měl zachovat kontinuitu rozvoje obce bez ohledu na to, jaké bude politické složení zastupitelstva. Protože strategický dokument by měl být i v dalších letech živým dokumentem, předpokládá zpracovatel vize efektivní propojení politické reprezentace a občanů při vzájemných projednáváních rozvoje obce, a zapojení veřejnosti do řešení problémů v obci, větší odpovědnost občanů za realizaci aktivit obce a také zlepšení mezilidských vztahů.

Celý projekt je postaven na předpokladu vytvoření lepších podmínek pro kvalitní řízení obce, dosažení územního, ekonomického i sociálního rozvoje a zvýšení kvality života občanů obce. Vizí - strategií se v této souvislosti rozumí v základních aspektech v co nejširším nožném spektru definovaný plán činností, zaměřený na dosažení určitého cíle. Velmi jednoduše řečeno, plán reflektuje a formuluje základní, nicméně v přiměřené míře podrobnou představu o tom, „kde se nyní obec nachází a kam se chce v budoucnu dostat“. Architektonická vize rozvoje obce Středokluky jako jistě strategický dokument obce není izolovaným dokumentem, ale je součástí systému strategického řízení regionálního rozvoje. Ten se v České republice hierarchicky rozvíjí z úrovně Evropské unie, přes úroveň národní, krajskou až do úrovně obcí. Tento systém pak obcím umožňuje mimo jiné i zajistit potřebu vícezdrojového financování rozvojových aktivit obcí. Zpracovaný dokument je v souladu s národními strategiemi, zvláště se Strategií udržitelného rozvoje ČR a s regionální strategií Středočeského kraje.

Metodika, tedy způsob vypracování dokumentu, je individuální a je zvolen především s ohledem na velikost obce a administrativní význam obce. Prostředky obce jsou značně omezené a každý rozvoj je tudíž o prioritách. Výsledným efektem by mělo být maximální možné využití příležitostí a silných stránek a snížení slabých stránek a ohrožení obce. Snahou je zajistit pro obec maximální možné využití příležitostí, které nabízejí dotační tituly z EU, ale také národní a krajské dotace a granty.

Základní faktografie o obci

Obec Středokluky se nachází v okrese Praha-západ, kraj Středočeský. Leží asi 15 km západně od středu Prahy, blízko letiště Praha-Ruzyně, obce Lidice a dálnice D7. Počet obyvatel v posledních letech roste a obec má pravidelné autobusové spojení do Prahy. V obci je základní a střední odborná škola, obecní úřad a pošta, průmysl krom zemědělského areálu představuje především továrna Junker.

Na území obce se nachází několik kulturních památek, některé z nich jsou zahrnuty přímo do památkové zóny. Jedná se kostel svatého Prokopa z let 1719–1721, obdélnou barokní stavbu s věží podle plánů F. M. Kaňky na místě staršího kostela. Kolem kostela je barokní hřbitovní zeď se čtyřmi kaplemi z roku 1725. Na území obce jsou pak další významné památkové objekty, a sice socha Anděla strážce na cestě k Černovičkám z 18. století, socha svatého Jana Křtitele u kostela z 18. století a také sousoší svaté Ludmily a svatého Václava na kraji obce, což je varianta Braunova sousoší na Karlově mostě v Praze. Opomenout nelze ani kříž u dálnice D7, připomínající havárii autobusu v roce 1999. Pod Středokluky spadá i osada Černovičky s původně románským kostelem sv. Vavřince nad osadou. Černovičky se nacházejí asi 1 km na severovýchod od Středokluk a odděluje je od sebe dálnice D7.

Dopravní síť představuje komunikace ul. Kladenská, která je spolu s ul. Lidická jednou ze dvou významných a nejvíce zatížených komunikací, vedoucím zastavěným územím obce, při čemž ul. Kladenská vede přímo do dálnice D7 s exitem 5 (Středokluky).

Okrajem katastrálního území (částí Nové Středokluky) prochází železniční trať Hostivice – Podlešín. Jde o jednokolejnou celostátní trať, doprava byla v tomto úseku zahájena roku 1873. Sousedící úsek směrem na Hostivici byl roku 1966 přeložen kvůli rozšíření ruzyňského letiště. Železniční stanice Středokluky je umístěna až na okraji zastavěného území sousední obce Kněževy. Je do ní zapojena vlečka ruzyňského letiště (zásobování leteckým palivem). Ve stanici Středokluky v roce 2016 zastavovaly pouze v letním období o sobotách a nedělích 2 páry osobních vlaků.

Z obce vedou autobusové linky např. do těchto cílů: Kladno, Praha, Slaný, Smečno, Třebusice, Tuchoměřice, Unhošť. Na území obce jsou tři autobusové zastávky „ Středokluky - u školy“, „Středokluky“ a „Středokluky – Běloky“. Pražská integrovaná doprava (PID) není do obce zavedena, nejbližší vede ulicí po hranici katastru v Nových Středoklukách linka č. 319, při čemž samotná zastávka je již na území katastru obce Kněževy.

Katastrálním územím obce vedou současnosti některé důležitější cyklotrasy. První je krátký úsek podél koryta Dolanského potoka, druhou pak na hranici obce podél ul. Lidická začínající cyklotrasa směr Kněževy a další směr Houstoň - Dobrovíz. V 02/2017 byla zpracována *Celková koncepce pěší a cyklistické dopravy a rekreace na území v okolí Letiště Praha / Ing. arch. Tomáš Cach*, která značně rozšiřuje možnosti cykloturistiky i v katastrálním území obce Středokluky. Jedná s především o integrování stávající spíše symbolické trasy podél Dolanského potoka do mnohem komplexnější a delší trasy se stejným názvem. Obcí, jejím centrem prochází i značená turistická trasa „zelená“ a to od Houstoň směrem na Černovičky.

Potenciály Středokluk

Pozice Středokluk na styku metropole a její aglomerace znamená pro obec mnoho výhod, ale též s sebou přináší nemálo problémů. Uspokojení velké poptávky rodin po ekonomicky přijatelnějším bydlení mimo Prahu v příměstské aglomeraci v současnosti brání nedostatek parcel pro výstavbu a absence platné územně plánovací dokumentace – územního plánu obce. Stávající pozemky jsou již zastavěny nebo prodány. Obec je jinak z hlediska základní infrastruktury na další rozvoj připravena a to i díky kapacitě ČOV, která bude ve výhledu modernizována a plošně redukována, což umožní další proměnu a rozvoj území pro volnočasové a sportovní aktivity, spojené s Dolanským potokem a rybníkem Pod Panskou. Podoba proměny obce, kterou jistě ovlivňují výše zmíněné aspekty (dálnice, ČOV, blízkost Prahy, rybník, relativně dochované centrum obce s památkami, příprava nového územního plánu atd.), může sehrát významnou roli v jejím rozvoji. Právě proto záleží na podobě těchto změn, na jejich promyšlenosti, potřebném veřejném konsensu pro ně. A k tomu si klade ambice - za cíl zásadním, významným způsobem přispět jako strategický „živý“ dokument nejen pro vedení a správu obce současnou i budoucí, pro její obyvatele, právě zpracovaná Architektonická vize rozvoje obce Středokluky.

Obec si může zachovat svůj charakter a jedinečnost především díky regulacím výstavby, prioritní podpoře rekonstrukcí a přestaveb stávajících objektů v intravilánu a širším centru. Důležitou roli by při tom měl sehrát územní plán, závazné a doporučené využití jednotlivých funkčních ploch a osvěta správy obce v součinnosti s dalšími orgány státní správy. Tento proces je právě pro to náročný z krátkodobého časového horizontu, ale o to více efektivní z horizontu dlouhodobého. Pokud nebude brána dostatečně v potaz tato skutečnost správou obce, může s nevratnými důsledky dále pokračovat jen málo řízený stavební rozvoj především občanské výstavby (RD), kdy na nových stavebních parcelách porostou rodinné domy neadekvátního měřítka, sklonu střech, nemluvě o pozici na pozemku a přílišnému individualismu, bez ohleduplnosti k charakteru sídla, k přírodě, tak jak je tomu v alarmující podobě v mnoha případech při komunikaci směr Běloky. Uměřenost a proporcionalita jednotlivých kroků v rozvoji výstavby a infrastruktury, koordinace rozšiřování občanské vybavenosti a veřejných prostranství musí být v souladu s rozvojem obslužné cestní sítě, parkovacích ploch, musí jít koordinovaně a souběžně s péčí o krajinu a zeleň v intravilánu a extravilánu obce. Jinak je reálné, že obec se stane jedním s dalších konformních satelitů Prahy, kde potřeba ploch pro občanskou výstavbu bude řešena bez ohledu na její další aspekty, které jí dávají v historické kontinuitě svůj charakter. Zásadní roli v tomto procesu přirozeně musí sehrát vedení obce spolu s občany.

Obec Středokluky má dle názoru zpracovatelů vize, podpořených výsledkem ankety obyvatel, nemálo zajímavých míst s vysokým potenciálem, které stojí zato zachovat nebo rozvíjet. Některé z nich jsou přirozeným důsledkem historicko-kulturního a společenského vývoje a současných kvalit území, resp. jeho zón s ním spojených, další jsou důsledkem morfologie území a utváření obytné krajiny. Potenciály jsou kapacity, které obsahují souhrn pozitivních schopností a vlastností, jež umožňuje kvalitativní rozvoj a přeměnu toho kterého konkrétního místa. Takové místo – lokalita je pak právě díky nim nezaměnitelná, jedinečná. Zhodnocení potenciálu místa do nové kvality pak má přirozeně primární i sekundární dopad na společenský, kulturní i ekonomický rozvoj sídla. Jinak tomu není ani v případě Středokluk.

Jednotlivě a konkrétně:

- **historické centrum obce – náves a okolí kostela sv. Prokopa** (společenské centrum, místo setkávání)
- **lokalita vymezená ul. Školská – Lidická - Kladenská** (novodobé správní, kulturně společenské a vzdělávací centrum obce, obchod)
- **lokalita Na Ovčíně** (místo setkávání, relaxační klidová zóna, aktivity pro děti)
- **údolí Dolanského potoka** (naučná stezka, přírodní park, divoká příroda)
- **rybník Pod Panskou a ČOV** (volnočasové aktivity spojené s vodou)
- **objekt historického hospodářského statku čp. 15** (nová funkce pro seniory)
- **území v návaznosti na křižovatku ul. Kladenská –Lidická** (spolková činnost, SDH - hasičská zbrojnice, ve volné návaznosti rozšíření území pro obytnou výstavbu)
- **vrcholek Sedlička a jeho okolí** (setkávání, klidová zóna, přírodní park, bytová výstavba)
- **krajina** (cesty pro pěší, cyklotrasy, turismus, její celková kvalita)

Tyto potenciály jsou podrobněji rozvinuty v jednotlivých tématech a zapracovány v jednotlivých konkrétních řešeních.

Nejdůležitější témata rozvoje obce

Obec Středokluky současnosti prostou obhlídkou i podrobnější analýzou zpracovatelů vize nabízí hned několik desítek témat, hodných pozornosti a podrobnějšího rozpracování. Témata pro další rozvoj obce byla rovněž vyhodnocena formou ankety mezi obyvateli. Přes jistou pestrost, různorodou škálu názorů a námětů ovšem ve větší shodě mezi obyvateli rezonovala v roce 2017, mnohdy ve shodě s názory zpracovatelů vize především tato stěžejní témata na řešení, když další, menší, jsou pak jejich logickou a přirozenou součástí.

Jednotlivě a konkrétně:

- **veřejné prostranství obce, charakter místa, historická náves, lokální centra**
- **kvalita, provoz, náplň a rozvoj majetku obce**
- **množství, způsob a lokace zastavění obce**
- **koryto Dolanského potoka a rybník Pod Panskou s krajinnými návaznostmi**
- **možnost využití stávajících, historických budov obce a historického prostředí**
- **kvalita krajiny v okolí obce**
- **obec a průmysl**

/ Veřejné prostranství obce, charakter místa, historická náves, lokální centra

Veřejná prostranství tvoří systémovou kostru fyzické struktury urbánní roviny každého sídla a kvalita této kostry zakládá kvalitu zástavby. Struktura veřejných prostranství je založena na kompozici a hierarchii (prostorové a současně významové). Tam, kde struktura veřejných prostranství schází, postrádá systém, fragmentuje či přechází ve vágní nedefinovaný charakter, ztrácí se základní urbánní kvalita sídla, spočívající v kontinuitě, homogenitě, hierarchii. Skrze veřejný prostor poznáváme kulturní hodnoty sídla, charakter jeho společnosti i jednotlivých lidí.

Veřejná prostranství jsou tváří měst i vesnic. Komunikující, zprostředkující vnitřní život navenek, reprezentující. S určitou nadsázkou lze říci, že jaká jsou veřejná prostranství, takové je město nebo vesnice. Postavení kvality veřejných prostranství do popředí zájmu správy města a obcí je činem, který reprezentuje uvědomění si jejího zásadního významu pro kvalitu sídla a života v něm. Je přihlášením se k roli, která správě města či obce přísluší, tj. k hájení a prosazování veřejného zájmu. Je nezbytným prvním krokem a nastartováním procesu nápravy dlouhodobého stavu. Základem takového procesu je koncepční přístup k rozvoji veřejných prostranství

Svojí polohou (dálnice D7, blízkost letiště), historií (několik starých statků), znečištěním (hluk a silnice) a přítomností většího výrobního závodu uvnitř obce je prostředí obce na relativně špatné úrovni. V těchto oblastech musí tedy obec logicky investovat ve zvýšené míře do údržby a rozvoj důstojného životního prostředí ve vyšší kvalitě.

Obec Středokluky si drží dosud relativně zachovaný vesnický charakter, přirozeně však díky nové obytné výstavbě s importovanými příměstskými prvky zatím však v přiměřené míře. Měřítku budov, zvláště ve starém jádru obce, ale i těch v okruhu kolem něj by měly odpovídat i novodobé, současné a plánované stavební vstupy. To se ale netýká jen jich z hlediska formy, ale rovněž z hlediska použitých materiálů i jejich barevnosti. Jejich aplikace na jednotlivých prvcích, tvořících veřejné prostranství obce, je vizitkou obce samotné, ukázkou přístupu, odpovědí na to, jak moc ctí své staré, historií a technologickými postupy s ohledem na region prověřené tradice a dokáže je citlivě propojit s novými. Tím se především zachovává samotný genius loci. Nejvíce jsou nyní patrný tyto přístupy na současném řešení návsi u kostela, v ulici Školská a Lidická.

/ Řešené lokality:

- **historická náves a okolí kostela**
- **ulice Školská_Lidická_Starý vrch**
- **lokalita na Ovčíně**
- **okolí rybníka Černovičky**
- **mobiliář v extravilánu obce**
- **vyhlídková relaxační místa _ Sedlička**

/ Kvalita majetku obce, jeho provoz, náplň a rozvoj

Obec Středokluky disponuje vlastnický relativně dostatečným množstvím budov (budovy ZŠ a MŠ, dům s obecními byty) a rovněž pozemky. Z dlouhodobého hlediska, strategického uvažování je však v současné době potřebné se nezabývat pouze jejich údržbou a modernizací, ale je potřebné činit strategická rozhodnutí a to koupí či směnou získat důležité pozemky či budovy, které jsou a budou důležité pro doplnění vybavenosti obce, stavbu nových budov a vytváření či rozšiřování veřejných prostranství. Některé stávající funkce budov v obci (obchod) vyžadují relokaci, jiné vyvolávají potřebu nové výstavby.

/ Řešená místa a objekty:

- **relokace hasičské zbrojnice s navazujícím vybavením do nového areálu s komplexnějším využitím**
- **relokace prodejny do ul. Kladenská / Lidická**
- **rekonstrukce budovy ZŠ a OÚ v ul. Lidická_ nově pouze ZŠ a pošta**
- **rekonstrukce budovy SDH Středokluky a dvora _ přeměna na budovu obecního úřadu**
- **rekonstrukce a otevření dvora za budovou OÚ a vytvoření sběrného dvora**
- **rekonstrukce domu čp. 15 v historickém centru _ dům pro seniory**
- **rekonstrukce a rozšíření areálu FK středokluky _ sportovní hala, tribuna, work-out**
- **přeměna budovy v areálu ISŠ v ul. Starý vrch _ dům s obecními startovními byty, sociální bydlení**
- **nové bytové domy v lokalitě Sedlička při ul. Lidická**
- **obnovení centrálního vstupu do Sokolovny**
- **rehabilitace prostoru před restaurací v ul. Školská**
- **přeměna koupaliště na přírodní biotopové**
- **rozvoj území podél Dolanského potoka redukcí území stávající ČOV_relaxační zóna**

/Množství, způsob a lokace zastavění obce

Obec Středokluky nemá v současnosti platný územní plán. Nicméně v době platnosti předchozích územních plánů obce byly v textové části stanoveny limity a ve výkresové části vyčleněna území pro novou bytovou výstavbu. Ani tyto dokumenty v době své platnosti však nezabránilo tomu, aby na stanovených územích vznikala kvalitní zástavba z hlediska měřítka, podlažnosti, tvaru střech, umístění domů na pozemcích atd. Vznikl tak pel mel architektonických a výrazových stylů jednotlivých domů, kdy jen výjimečně dostáli jejich stavitelé očekávání a citlivě se tak začlenily do charakteru zástavby sídla. Mnohé jsou výrazově a hmotově jistým akceptovatelným kompromisem, jiné naopak svou individualitou, danou na obdiv bez ohledu na kontext okolí jsou mementem pro budoucí výstavbu.

Plíživý postup přeměny některých okrajových částí sídla, kdy staré domy, rodinné domky měřítkem, materiály a barevností překrývá výstava nová, je výrazným signálem pro správu obce, aby se pokusila projednat a schválit nové regulativy územním plánem tak, aby reálněji odrážely s ohledem na specifika venkovské lokality architektonická a urbanistická kritéria, kladena na takovou výstavbu a v důsledku tak vymezovaly mantinely budoucím stavebníkům. Jen tak si může sídlo zachovat svůj venkovský charakter a nestane se vilovou pražskou čtvrtí, v horším případě příměstským satelitem.

Návrh nových ploch pro výstavbu vychází z části logicky z poslední platné verze územního plánu. Největší území je vyčleněno v jižní části obce v návaznosti na nedávnou novou zástavbu, další jednotlivé parcely jsou pak zaznamenány v části sousedící se sousedními Běloky.

Snahou obce by měl být prioritní cíl zahušťování stávající zástavby, citlivá rekonstrukce stávajících bytových objektů, kdy některé nejsou využívány, stejně tak v popředí zájmu by mělo být např. budování nových bytových domů.

Regulace výstavby staveb pro bydlení

Architektonickou vizí je definována doporučená, de facto však budoucí územně plánovací dokumentací povolená výška výstavby a podlažnost. Novostavby mohou obsahovat pouze dvě podlaží o určité výšce nad původní terén (rozdílné pro ploché a šikmé střechy). Půdorys stavby je co nejjednodušší, ne příliš členitý (ideálně obdélný). Jednotlivé regulace mohou ideálně podrobněji definovat územní studie.

Výstavba nové uliční sítě

Ulice v nově realizovaných lokalitách bývají většinou zbytečně široké, v celé délce s možností podélného parkování. Živičný povrch společně se širokými chodníky, většinou z betonové dlažby je rovněž naddimenzovaný. Takto neadekvátně vůči lokalitě pojaté komunikace jsou většinou nepotřebné, automobily zde jezdí většinou nízkou rychlostí, obyvatelé parkují většinou na svých pozemcích na krytých odstavných stáních nebo v garážích. Proto by měly být přirozenou součástí parkovacích stání podél ulic mezi ně vkládané plochy s výsadbou stromů a pásy zeleně.

Základní navrhované principy

- ulice v maximální možné míře jednosměrné
- zapojení vegetace a stromů mezi automobilová stání v odstavném pruhu
- parkovací plochy ideálně s povrchem se zatravnovací dlažbou
- rozvaha o realizaci chodníků po obou stranách komunikace v případě, že po jedné z nich není výstavba vůbec nebo jen v malé míře

Regulace nového oplocení zastavěných pozemků

- maximální výška oplocení cca 120 až 140 cm
- transparentnost plotových výplní, minimalizace zdí, případně alespoň kombinace jednotlivých úseků
- využití živých plotů vhodné druhové skladby jako ideálního oddělení pozemků, zejména mimo uliční úsek
- použití přírodních materiálů na jejich konstrukci (dřevo, kámen)

/ Řešená témata:

- **zahušťování stávající výstavby v obci**
- **výstavba rodinných domů v lokalitě Slunečná _Měsíční**
- **výstavba rodinných domů v lokalitě Sedlička _ Běloky**
- **výstavba bytových domu v lokalitě Sedlička při ul. Lidická**
- **výstavba rodinných domů v lokalitě Nové Středokluky**
- **výstavba bytů se startovními byty přeměnou jedné budovy ISŠ s přístupem z ul. Starý vrch**
- **výběr a určení vhodnosti míst k výstavbě, dělení stavebních pozemků a umístění jednotlivých budov na pozemku**

/ Koryto Dolanského potoka a rybník Pod Panskou s krajinnými návaznostmi

Mnohé obce v českých zemích byly zakládány podél vodního toku. Ty se stávaly nejen významným krajinným prvkem, přiváděly vodu a vláhu na jednotlivá pole, k obydlím, poháněly vodní mlýny nebo hamry. Ne jinak tomu bylo v případě Středokluk, když Dolanský potok dodnes vymezuje severní hranici obce. V souvislosti s mlýny zmiňme dodnes zachovalý Kalingrův mlýn na hranici tří katastrálních území, ale také na potok navázaný původní panský rybník, zrušený, ale nedávno obnovený v novém měřítku a podobě rybníkem Pod Panskou. Ten se stal alespoň podle výsledků ankety jednou z nejvyhledávanějších lokalit pro oddych, relaxaci obyvatel, jejich „únik do přírody a ticha“.

Obnovení rybníka Pod Panskou bylo vyvoláno potřebou zamezit opakovaným povodním po příchodových deštích, které v posledních letech pravidelně postihovaly několik obcí ležících na dolním toku Zákolanského potoka. Současně bylo řešeno vytvoření příznivých

životních podmínek pro kriticky ohrožený druh raka kamenáče (*Austropotamobius torrentium*), který je na Zákolanském potoce, evropsky významné lokalitě výskytu uvedeného druhu, chráněn v rámci soustavy NATURA 2000. Cílem bylo rovněž lokalitu revitalizovat a v širší příměstské oblasti, v nedávné minulosti nepříznivě ovlivňované průmyslovou a intenzivní zemědělskou činností, obnovit její přirozený krajinný ráz.

Význam lokality podél potoka si uvědomuje i vedení obce, když podél jeho koryta je vedena zatím krátká cyklostezka, která ale je již ve studii značně rozšířena v regulérní cyklotrasu, spojující tuto oblast s oblastmi na severovýchod a jihozápad od Středokluk. Jistým počinem ve spojení s potokem jako přírodním živým objektem je také již v roce 2016 obcí získaná studie hřiště „U raka“ na zelené ploše u ulice Lidická.

Přirozenou součástí konceptu širší sportovně relaxační zóny lokality severně od Středokluk, kolem Dolanského potoka, je přiřazení nových, doplňkových funkcí rybníku Pod Panskou a úseku Dolanského potoka s mokřadem v extravilánu obce. Do tohoto konceptu zapadá i nové využití plochy, vzniklé po redukcí ČOV. Jedním z cílů tohoto vícebodového řešení je obnova či zkvalitnění biodiverzity rostlin a živočichů, biotopů okolo potoka a rybníka i v nich samotných. Původní a obecně sladkovodní prostředí je v zemědělských oblastech velmi vzácné. Právě např. přítomnost raků a dalších rostlin a živočichů je důkazem největší kvality životního prostředí obce.

/ Řešená témata a aspekty:

- **revitalizace části čistírny odpadních vod po její plánované plošné redukcí_ naučná stezka „Cesta vody“**
- **přeměna stávajícího koupaliště na přírodní biotopové**
- **vložení nových přídavných funkcí _rybník Pod Panskou**
- **přírodní rekreační zóna pro děti a rodiče v okolí potoka - cesta mokřady**

/ Možnost využití stávajících, historických budov obce a historického prostředí

Pro každou obec skýtá velké možnosti zhodnocení potenciál, který v sobě přirozeně mají historické budovy a prostředí, které je obklopuje. Rovněž Středokluky mají takovou možnost. Legislativně zakotvená památková zóna, některé významné budovy zapsané v ÚSKP jsou toho dokladem a zároveň dobrým odrazovým můstkem. Někdy je možné s ohledem na vlastnické vztahy provést jen úpravu okolí kolem památky (kostel a kaple), jindy lze pojmout řešení komplexněji (prostranství kolem soch a sousoší světců v samotném zastavěném území obce). Jistou možností, jak podpořit a zachovat duch místa i autentickou podobu samotných budov, skýtá možný odkup objektu hospodářské usedlosti č.p. 15 v sousedství kostela a jiné památky - usedlosti č.p. 13, a její citlivé přeměny na budovu veřejného, sociálního charakteru. Možnou variantou je zanesení budovy do územně plánovací dokumentace s využitím občanská vybavenost, kdy jakýkoli obecní budoucí vlastník či investor bude veden hledat pro budovy adekvátní využití. Tento trend, spočívající ve spojení nové sociální funkce a historické budovy je stále více vyhledávaný a oceňovaný investory, podporovaný státní správou i samotnými uživateli takových objektů. Podporují jej rovněž různé dotační programy typu IROP, Norské fondy atd. Řešení v tomto modelu, i když jich není s ohledem na komplikovanou projektovou přípravu zatím mnoho, může být jedním ze zásadních počínů, které obec může za dlouhá desetiletí učinit. Sociální služby pro seniory jsou stále více žádané a objekty tohoto typu se stávají přirozenou součástí dnešních měst a vesnic. Obohacení sociální struktury sídla a jeho služeb, možnost nabídky takové služby veřejnosti pak bývá znakem vyspělosti obce a její sociální politiky. Toto obecné téma konverze objektu vložím nové funkce a tím i možnost jeho zachování je dobře aplikovatelné v případě Středokluk i na budovy v majetku obce, konkrétně na stávající, potřebám SDH nevyhovující budovu vedle budovy stávajícího OÚ a ZŠ.

/ Řešené objekty a místa:

- **přeměna objektu čp. 18 – bývalý hospodářský dvůr na dům pro seniory**
- **přeměna stávající budovy SDH na budovu obecního úřadu**
- **přestavba stávající budovy č.p. 117 na objekt s funkcí obchodu**
- **rehabilitace veřejného prostoru kolem kostela**
- **rehabilitace veřejného prostoru lokality Na Ovčíně**

/ Kvalita a rozvoj krajiny v okolí obce, její oživení a rehabilitace

Krajina je nedílnou součástí každého sídla, je v ní usazeno povětšinou s ohledem na přirozené geomorfologické výhody reliéfu, jakými jsou vodní toky, vodní zdroje, závětrná místa, osluněné svahy a skrytá údolí. Krajina je nedílnou součástí každého sídla, ovlivňují se navzájem. Extravilán a intravilán obce jsou tak odjakživa utvářeny v přímé souvislosti.

Krajina v okolí Středokluk je odedávna převážně zemědělská, tvoří ji ve společné symbióze pole, louky, remízky, cesty, háje a stromořadí. Kvalita a vzhled těchto jednotlivých prvků ovlivňuje kvalitu a vzhled celé okolní krajiny. Proto je důležité dlouhodobě investovat do budování a údržby těchto krajinných prvků. Jedním z poznatků ankety, které ovlivnily podobu tohoto tématu vize, je skutečnost, že obyvatelé ve velké míře vnímají krajinu jako důležitou součást svých životů a je jimi často vyhledávána pro „pouhé“ procházky, ale i pro aktivnější sportovně relaxační činnost. Proto náměty na zlepšení stavu krajiny v okolí obce poukazují také na důsledky jejího lokálně neutěšeného stavu, způsobeného zásahy intenzivní zemědělské výroby socialistického a následného transformačního období. Je zřejmé, že i tato krajina potřebuje obnovu, důslednou péči na podkladu legislativních pravidel a možností, nabízených současnými dotačními projekty Ministerstva zemědělství a Ministerstva životního prostředí. Zásadní roli v této péči musí přirozeně krom občanských sdružení a aktivistů hrát také obec. Jisté zásady práce s krajinou jsou a nebo budou přirozeně zakotveny v územně plánovací dokumentaci obce, některé pozitivní kroky lze však učinit nezávisle na ní (např. výsadba alejí, větrolamů, remízků, obnova polních cest atd.).

Jedním z odedávna hlavních prvků, určujících povahu krajiny, její prostupnost a využitelnost pro zemědělství a další lidské činnosti spojené s obživou, jsou cesty pro pěší nebo vozové. Chůze byla nanejvýš přirozeným způsobem přemísťování člověka a to buď na pole, nebo do školy, na nákup do vedlejší vesnice nebo městečka. Doba kolektivizace zemědělství přinesla do této po staletí utvářené struktury chaos a zmar. Mnoho cest bylo rozoráno, úvozy zavezeny, pole scelena. Cesty, klikatící se přirozeně krajinou, byly napříměny bez ohledu na terénní konfiguraci místa, měřítko krajiny se tak nenávratně zásadně proměnilo. Za takové situace se stalo putování krajinou velmi obtížené, zdlouhavé, nepřívětivé až nemožné. Člověk ztratil možnost přirozeného kontaktu s krajinou, možnost jejího podrobného poznávání. A tak do dnešních dnů zůstaly tyto cesty jen v torzech, náznacích, a jen málo z nich si zachovalo svůj charakter. Některé úseky byly rozšířeny a přeměněny na silnice, jiné jsou sice sjízdné, ale pouze pro zemědělskou a lesní techniku, když i tato motorizace se na nich negativně podepsala erozí jejich úvozových břehů. Zřetelnou bariérou ukázkového typu je dálniční těleso D7 severovýchodně od obce, které nelze de facto pěšky bezpečně mimo hlavní komunikaci překonat.

Obec má ve svém majetku nebo správě celou řadu polních, úvozových cest, z nichž některé by bylo možné obnovit v původní délce a podobě s odkazem na historické mapy a katastr. Podoba se týká především výsadby stromořadí, jedno nebo oboustranných v druhové skladbě, tradiční pro tuto lokalitu. Možným oživením, bonusem k tomuto základnímu kroku je pak přidaná hodnota formou jednoduchých laviček či jiných odpočinkových míst, infotabulí atd. Do takových cest je přepokládán návrat turistických značených tras, zavedení části cyklostezek nebo stezek tematické, naučně poznávací povahy. Jejich moderní součástí se mohou stát fenomény jako geocaching či použití speciálních aplikací průvodcovského charakteru pro chytré telefony nebo tablety.

/ Řešená témata:

- lom Lojzovka
- obnovení starých cest krajinou _ cesta do Makotřas
- rehabilitace a oživení lokality Na Ovčíně_ přírodní oddychová zóna pro děti a dospělé, kynologie

- nový přírodní park podél cesty Středokluky _ Čičovický Kamýk
- nová cyklo a pěší trasa „Zastavení u studánek“
- vrcholek Sedlička a okolí_ “výhledna a poslechovna“
- naučná stezka „Cesta vody“
- pás podél Dolanského potoka _přírodní park pro volnočasové aktivity dětí a rodičů

/ Obec a průmysl

Každá větší obec po několik staletí skrývá ve své struktuře průmyslové či zemědělské objekty. Jejich velikost a podoba, nakonec poloha se časem proměňovaly s rozvojem společnosti a technickým rozvojem. Jestliže století do devatenáctého představovaly tyto typy staveb především mlýny, pivovary a zemědělské usedlosti se špýchary, cihelny, samotné století devatenácté a následující přináší díky technickému pokroku a průmyslové revoluci do sídel mnohem větší urbanistické zásahy.

I v prostoru Středokluk tomu nebylo jinak, třeba že v malé míře, když větší aktivity tohoto typu zažily blízké obce, např. Tuchoměřice. Objekty tohoto typu se v každém menším sídle harmonicky vyvíjely spolu s jeho rozvojem v měřítku, úměrném svému bezprostřednímu okolí. Budovy s průmyslovou nebo zemědělskou funkcí tak tvořily přirozenou součást života obce, kdy poskytovaly obživu nemálo jeho obyvatelům. Dobrým dokladem toho je do dnešních dnů zachovaný, i když již nefunkční Kalingrův mlýn a velké zemědělské usedlosti v historickém jádru obce. Nový impuls přinesla do Středokluk v této oblasti v minulém století výstavba areálu továrny Erwin Junker. Ta je dodnes nejen díky své barevnosti fasád výraznou dominantou v zastavěném území obce. Je přirozené, že staré nevyhovující areály pomalu mizí a namísto nich jsou budovány nové, většinou v rozvojových územích, určených územně plánovací dokumentací, na okrajích obcí při hlavních komunikacích. Bohužel svým velkým měřítkem, rozlohou i výškou degradují extravilán sídla a okolní krajinu, kdy neblaze ovlivňují její vnímání především v dálkových pohledech. Sekundárním důsledkem bývá velký nárok na dopravní infrastrukturu, parkoviště, mnohé obce v okolí Prahy jsou tak neúměrně zatěžovány především nákladní dopravou. Proto musí významnou roli při jejich vzniku hrát prvotní regulace, daná ÚP, pakliže vznikají, musí být nedílnou součástí jejich řešení možnost dopravní obslužnosti pro pěší a cyklisty, veřejnou dopravu. V případě Středokluk se na rozdíl od blízkých obcí podařilo většímu rozmachu průmyslových ploch, které zásadně ovlivnily charakter místo, většinou negativně, zabránit. V kontextu této skutečnosti je továrna EW v obci uměřeným příkladem ještě hraničně přijatelných možností soudobého průmyslového objektu v sídle. Negativní roli hraje především jeho plošná výrazná zelená barevnost, která umocňuje jeho velikost. Pokud by se podařilo alespoň části budov dát jinou barvu nebo je z dálkových pohledů zakrýt výsadbou liniové zeleně, stromořadím, byl by to jistě krok správným směrem. V návaznosti na tuto úvahu je vizí představena možná proměna části pozemků okolo areálu EJ, z části v soukromém, z části v obecním majetku, na sdílený prostor a to z části veřejný park s variantně oddělitelnou oddechovou zónou pro zaměstnance provozu EJ.

Řešená lokalita:

veřejný prostor při továrně Erwin Junker_přeměna na park s instalacemi soch Aleše Veselého

Seznam řešených míst v architektonické vizi rozvoje obce Středokluky***/ Makro měřítko:***

- A / DŮLEŽITÁ ŘEŠENÁ MÍSTA NA KASTSTRU OBCE
- B / DŮLEŽITÁ MÍSTA V KRAJINĚ, PĚŠÍ A CYKLOCESTY NA KATASTRU OBCE
- C / DOPRAVA V OBCI
- D / STÁVAJÍCÍ A NOVÁ VÝSTAVBA NA KATASTRU OBCE
- E / MÍSTA NA KATASTRU OBCE, POVAŽOVANÁ ZA NEJLEPŠÍ / NEJHORŠÍ JEJÍMI OBYVATELI

/ Detailní řešení:

1. NÁVES_KOSTEL_RYBNÍK_PAMÁTKOVÁ ZÓNA
2. REKONSTRUKCE HISTORICKÉHO OBJEKTU_ DŮM PRO SENIORY UL. KE KINU
3. LOKALITA U ANDĚLA _ULICE NA PARCELÁCH
4. ROZCESTÍ U KŘÍŽKU _NA OVČÍNĚ
5. ROZCESTÍ U SV. JANA KŘTITELE A OKOLÍ _ROKLE U FARSKÉ ZAHRADY
6. CENTRUM OBCE _ULICE ŠKOLSKÁ A LIDICKÁ
7. NOVÉ VYUŽITÍ AREÁLU ISS _ŠKOLNÍ JÍDELNA _REVITALIZACE VSTUPU UL. STARÝ VRCH
8. NOVÁ BUDOVA OBECNÍHO ÚŘADU
9. PŘEMĚNA BUDOVY OÚ S HOSP. DVOREM NA MULTIFUNKČNÍ BUDOVU
10. MULTIFUNKČNÍ AREÁL S NOVOU HASIČSKOU ZBROJNICÍ
11. NOVÉ ŘEŠENÍ OKOLÍ KŘÍŽOVATKY LIDICKÁ _KLADENSKÁ S NOVÝM NÁKUPNÍM DOMEM
12. AREÁL FK STŘEDOKLUKY _PARKOVIŠTĚ, SPORTOVNÍ HALA, WORK-OUT
13. LOKALITA _PROPOJENÍ ULIC LIDICKÁ _VĚTRNÁ
14. REVITALIZACE ČÁSTI ČOV _NAUČNÁ STEZKA „CESTA VODY“
15. RYBNÍK POD PANSKOU _NOVÉ DOPLŇKOVÉ FUNKCE
16. AREÁL KOUPALIŠTĚ _PŘÍRODNÍ BIOTOP-REKREAČNÍ ZÓNA, PARKOVIŠTĚ
17. OKOLÍ DOLANSKÉHO POTOKA _PŘÍRODNÍ REKREAČNÍ ZÓNA PRO DĚTI
18. OBNOVA CESTY DO MAKOTŘAS _KRAJINOTVORNÝ PRVEK
19. ZATÁČKA ULICE LIDICKÁ _PARK ALEŠE VESELÉHO
20. ALEJ ULICE LIDICKÁ _PROSTOROTVORNÝ PRVEK
21. GARÁŽE U BYTOVEK _REVITALIZACE MÍSTA
22. VRCHOLEK SEDLIČKA A OKOLÍ _NOVÉ FUNKCE A VYUŽITÍ
23. REHABILITACE LOKALITY V CHALOUPKÁCH _RYBNÍČEK
24. LOM LOJZOVKA _NOVÉ VYUŽITÍ
25. ULICE MĚSÍČNÍ _SLUNEČNÁ _ROZŠÍŘENÍ BYTOVOU ZÁSTAVBOU
26. CYKLO A PĚŠÍ TRASA _ZASTAVENÍ U STUDÁNEK
27. ČERNOVIČKY _OŽIVENÍ LOKALITY RYBNÍČEK
28. PŘÍRODNÍ PARK PŘI CESTĚ STŘEDOKLUKY _ČÍČOVICKÝ KAMÝK
29. CVIČIŠTĚ PRO PSY _LOKALITA NA OVČÍNĚ
30. NOVÉ STŘEDOKLUKY _NOVÁ OBSLUŽNÁ KOMUNIKACE A RELAXAČNÍ ZÓNA